

Kijkwijzer sjabloon lesvoorbereiding

Belangrijk om te weten!

*Lessen voorbereiden moet je grondig en doordacht doen. Je moet de leerlingen immers ten volle **stimuleren om te leren en te ontwikkelen**. Je kan hen bijvoorbeeld niet zomaar, zonder doel, uren zelfstandig oefeningen laten maken of zelf uren aan het woord zijn. Je moet met heel wat aspecten rekening houden en een samenhangend geheel uitwerken.*

*Deze kijkwijzer helpt je enerzijds om **EERST het denkwerk** over een les(onderwerp) te verrichten vooraleer je effectief een lesvoorbereiding (LVB) gaat uittypen en anderzijds om iedere rubriek in de sjabloon lesvoorbereiding degelijk uit te werken. Deze leidraad bevat daarom **richtvragen** over verschillende aspecten die je vooraf moet beantwoorden om tot een goede les te kunnen komen. Jouw antwoorden op deze vragen kan je dan **bundelen en verfijnen in jouw uiteindelijke lesvoorbereiding**.*

Hoe werkt deze kijkwijzer?

Er zijn 4 delen.

Deel 1, 3 en 4 bevatten de rubrieken die je ook in de sjabloon lesvoorbereiding terugvindt. Bij iedere rubriek zijn richtvragen geformuleerd. Het antwoord op die vragen bundel je en werk je uit in de desbetreffende rubriek in de sjabloon lesvoorbereiding.

Deel 2 helpt je om te brainstormen over de kern van je les. Dit is een belangrijke stap vooraleer je de sjabloon lesvoorbereiding verder gaat invullen. Er is in dit deel schrijfruimte om je ideeën te noteren. Die ideeën verwerk je achteraf in de sjabloon lesvoorbereiding.

Er zijn ook heel wat extra tips geformuleerd.

1. Gegevens over het lesonderwerp, de leerlingen, de doelen en geraadpleegde bronnen

Eerst ga je nadenken over het onderwerp, wat de leerlingen er al dan niet over weten en waarom je uiteindelijk deze les zal geven.

Precieze omschrijving en situering van het lesonderwerp

1.1 Binnen welk leergebied valt dit lesonderwerp?

1.2 Wat is het onderwerp van deze les? Benoem het globale onderwerp maar maak dit ook concreter. Wees volledig.

1.3 Noteer: Dit is voor de leerlingen:

- ☐ nieuwe leerstof
- ☐ verdieping van leerstof
- ☐ herhaling

Je kan naast de inhoud van het lesonderwerp ook al een tipje van de sluier oplichten over een veel gebruikte werkvorm tijdens de les. (bv. “Aan de hand van oefeningen en groepswork bestuderen de leerlingen de plattegrond van de stad.”)

Voorkennis van de leerlingen

1.4 Wat kennen/kunnen de leerlingen al m.b.t. dit lesonderwerp of wat kennen/kunnen ze nog niet? Zijn er leerlingen die al verder of minder ver staan? Beschrijf dit concreet.

Gebruik de initialen of enkel de voornaam van leerlingen die je wil vermelden omwille van hun opvallende voorkennis of het gebrek eraan.

Bronnen:

Eindtermen

1.5 Aan welke eindtermen werk je tijdens deze les?

Noteer het leergebied en deelleergebied waaruit je eindtermen selecteert en de weblink naar de eindtermen. Vermeld ook steeds de bron die je raadpleegde. (<https://onderwijsdoelen.be/>).

Leerplan

1.6 Welk leerplan en deelleerplan hanteer je bij deze les?

1.7 Aan welke leerplandoelen (uit het gekozen (deel)leerplan) werk je tijdens deze les? Maak een selectie van de meest relevante leerplandoelen.

- *Noteer het onderwijsnet (VVKBaO, OVSG, GO!), het publicatiejaar van het leerplan en welk leerplan/deelleerplan (voor ZILL: ontwikkelveld en ontwikkelthema vermelden).*
- *Noteer niet alleen nummers van de leerplandoelen maar ook de omschrijving van de leerplandoelen.*
- *Kopieer uit het (ZILL-)leerplan (via de ZILL-selector); vermeld ook steeds de bron.*

Handboek

1.8 Welk handboek (handleiding), werkboek of andere bronnen (voorleesboek, website, artikel, enz.) gebruik je tijdens deze les?

Refereer juist naar de bronnen, volgens de APA-regels. Deze vind je terug in de cursus Praktijkonderzoek.

Reflectie vooraf

1.9 Vul de vragen bij 'reflectie vooraf' in. Schrijf jouw uitdaging voor deze les uit.

2 BRAINSTORM

Vooraleer je verder gaat met het uittypen van je lesvoorbereiding, moet je eerst brainstormen over de grote lijnen van jouw les. Het heeft geen zin om al onmiddellijk lesfasen in te vullen en uit te typen als je nog niet weet waar je eigenlijk naartoe wil, welke leskern aan bod moet komen en hoe de structuur van je les er zal uitzien.

2.1 Noteer hieronder in 1 zin wat jouw leerlingen aan het einde van deze les moeten kennen/kunnen over dit lesonderwerp?

Als je weet wat het einddoel van jouw les is, dan zal je daar tijdens jouw lesfasen moeten naartoe werken. Je zal ook een manier moeten bedenken om na te gaan of je leerlingen dat einddoel bereikt hebben (zie verder).

2.2 Wat is de kern van dit lesonderwerp? Waar draait dit lesonderwerp eigenlijk om? Welke kernbegrippen of vaardigheden staan centraal? Noteer hier een schema/samenvatting van de kernbegrippen of vaardigheden m.b.t. dit lesonderwerp.

De leskern moet duidelijk aan bod komen in je lesfasen. Het is ook belangrijk die leskern te visualiseren voor de leerlingen aan bord.

2.3 Hoe zal je je les opbouwen? Welke lesfasen onderscheid je? Waarmee start je? Wat komt er nadien? Hoe zal je afsluiten?

Zorg dat er voldoende afwisseling in de lesfasen zit. Sluit je aan op de voorkennis van de leerlingen? Zit er instructie in? Zitten er oefeningen/toepassingen in? Sluit je het geheel af? Enz.

3 Lesopbouw

Het is belangrijk dat je de leerstof samen met de leerlingen gefaseerd en logisch opbouwt. Je moet nu je ideeën (zie hierboven) concretiseren en in verschillende lesfasen uitwerken.

Een lesfase is een samenhangend geheel van leerstof of activiteiten die je met de leerlingen doet (bv. een fase over de onderdelen van het skelet, een fase over de functies van het skelet, een inleidingsfase, een instructiefase, een oefeningenfase, een groepswerkfase, enz.).

Fase 1: Inleiding/introductie/sfeerschepping/enz. (... min.)

- 3.1 Hoe ga je deze les inleiden? M.a.w. hoe ga je het lesonderwerp aankondigen of de juiste sfeer scheppen zodat de leerlingen begrijpen of nieuwsgierig worden naar wat er gaat komen? Hoe ga je de voorkennis van je leerlingen oproepen om daar in de volgende fasen te kunnen op verder bouwen?
- 3.2 Hoeveel tijd neemt deze fase in beslag?

Doelstelling(en):

- 3.3 Wat wil je in deze fase bereiken bij de leerlingen? Wat moeten de leerlingen kennen/kunnen/willen?

- *Maak je doelstellingen heel concreet (zie cursus Didactiek 1.1).*
- *Selecteer relevante doelen en maak je lijst niet te uitgebreid. Zorg dat er ook voldoende afwisseling in je doelen zit.*
- *Noteer doelstellingen consequent op dezelfde manier (bv. allemaal starten met “De leerlingen kunnen...” of allemaal in volgende vorm: “verwoorden van de eigen mening over armoede”). Gebruik ook opsommingstekens.*

Inhoud

- 3.4 Welke leerinhoud/leerstof komt er in deze fase aan bod?
Welke begrippen (met omschrijving) bespreek je? Welke vragen (met antwoorden) stel je? Welke oefeningen (verwijzing naar de pagina en nummers in het werkboek/de werkbundel) worden gemaakt?

- *Organisatorische instructies worden hier NIET letterlijk uitgetypt (bv. “Neem nu je handboek op p. 5.”; “Wie wil er voorlezen. Jana, wil jij starten?”; “Neem nu een groene pen en verbeter de toets van je buur.”; enz.). Dat neemt niet weg dat je natuurlijk wel vooraf moet nadenken over hoe je die organisatorische instructies gaat brengen naar de leerlingen toe.*
- *Breng structuur aan in deze rubriek zodat de inhoud overzichtelijk wordt weergegeven.*

Didactische werkvorm

- 3.5 Welke activiteiten met de leerinhoud zal jij doen en zullen de leerlingen doen om de bovenstaande doelstellingen te bereiken?

- *Gebruik de juiste termen als je didactische werkvormen omschrijft (zie cursus Didactiek 1.1). Bv. er is een verschil tussen een klasgesprek, onderwijsleergesprek, leergesprek, enz.*
- *Omschrijf hier steeds wat jij doet én ook wat de leerlingen uitvoeren.*

Media

- 3.6 Welk didactisch materiaal gebruiken jij en de leerlingen tijdens deze lesfase? (Bv. werkboek/werkbundel, prenten, kompas, enz.)
- 3.7 Wat breng je aan bord? Kernwoorden, zinnen, figuren, schema's, enz.? Vermeld dan hier dat je een bordschema bij deze fase gebruikt.

- *Schets het bordschema en voeg het toe als aparte bijlage bij je lesvoorbereiding.*
- *Als je in de klas met een smartboard werkt, voeg je je presentatieslides toe en vermeld je dat dit geldt als bordschema.*

Fase 2 tot... (...min.)

- 3.8 Hoe ga je de kern van het onderwerp aanbrengen bij de leerlingen? Hoe ga je nieuwe begrippen/vaardigheden aanleren of hoe ga je gekende leerstof herhalen?
- 3.9 Hoe ga je met de leerlingen de leerstof oefenen?
- 3.10 Hoe ga je na of de leerlingen de leerstof begrepen hebben/kunnen toepassen?
- 3.11 Hoeveel tijd neemt iedere fase in beslag?

Werk de onderdelen van iedere fase uit zoals bij fase 1.

Fase X (...min.)

- 3.12 Hoe ga je je les afsluiten/afronden?

- *Zorg dat dit een zinvolle afsluiter is. Bedenk een manier waarop de leerlingen de leskern samenvatten.*
- *Werk de onderdelen van deze fase uit zoals bij fase 1.*

4 Reflectie

Ook na een les is het belangrijk om eens terug te kijken op hoe je het gedaan hebt en hoe de les verlopen is. Je kijkt terug op je leerproces. Wanneer je dat doet, kan je beginnen nadenken over hoe je het de volgende keer nog beter kan doen. Pas dan kan je groeien.

Reflectie achteraf:

4.1. Wat heb je geleerd m.b.t. jouw persoonlijke uitdaging(en)?

Wat ging goed tijdens deze les? Waarom ging dit zo goed?

Waar liep je vast? Waarom denk je dat je vastliep? Wat deed je te weinig/te veel waardoor het minder goed ging?

Hoe zou je het volgende keer (anders) aanpakken? Hoe zal je dat concreet doen? Wie/wat kan je daarbij ondersteunen, helpen? (iPlan)

- Noteer kort een antwoord op bovenstaande richtvragen, op het sjabloon zelf dat in je stagemap zit (je hoeft dit dus niet te typen noch te printen). De dag na de gegeven lessen moeten deze reflecties aangevuld zijn.
- Beschrijf vooral wat JIJ goed/minder goed deed en niet alleen wat de leerlingen deden.